

glasali. Sve zavisi od toga na kojoj će nama strani biti srce. Na strani onih oko doktora K. i Amfilohija ili na strani građana Vojvodine koji hoće u EU. Ideolozi koji plaše građane nekim vojvođanskim separatizmom zaboravljaju i onu mudru reč iz biblijske knjige Propovednika iz koje je D. Ćosić uzeo naslov za svoje romane, pri čemu je zaboravio najvažniji deo – “Srce je mudrome sa desne strane, a ludome je s lijeve strane”. Zna Ćosić šta da citira a šta da prećuti, ali je u mreži biblijske semnatike i simbolike sve jasno – i davno je to objašnjeno. Uostalom, biblijski paradoksi nisu obične poslovice. Sada je Ustavni sud presudio da su nadležnosti koje zahteva Vojvodina nezakonite, a obrnuto je samo Ustavni sud reagovao partijski, po volji nekih stranaka koje na izborima nisu ni dobile baš zgoditak. Zašto bi Bavarska mogla da ima – i ima – glavni grad, a Vojvodina da ga nema. To sudije pod togama nisu ni uzele u obzir. Šta smeta što Bavarska ima Vladu, a Vojvodina je ne može imati. Ili Akademiju, a Francuska ima ravno pet akademija nauka i tako redom. Ova igra oko Vojvodine je besmislena, jer i Ustav Srbije jemči autonomiju i jedino bi ispravno bilo da autonomija bude jača i efikasnija i na dobro Vojvodine i na dobro Srbije. Kada sada iz Beograda telali doktora K. viču da je to separatizam, zaboravljaju da ono obrnuto može da se obrne na separatizam. Uostalom, Vojvodina ima Vladu i to s punim demokratskim kapacitetom. Ovi koji viču o separatizmu su mnogo na kraj srca – a ovaj srpski izraz je dobar izraz smisla onog biblijskog paradoksa koji smo citirali napred. Sve zavisi od toga na kojoj i kakvoj strani će nam biti političko srce.

Ostalo je kazuistika, nikom potrebna, odnosno boj političkih žaba sa političkim miševima. I u Beogradu i u Novom Sadu. A ishod tog boja je poznat, još od Aristofana, čije delo s istim naslovom svi znamo. Više autonomije je više decentralizovanih centara moći, a to je bolje i za Vojvodinu i za Srbiju. Ova igra koju igraju neke stranke sa Ustavnim sudom ne sluti na dobro – ne dao bog da nam bude kao s onim prvim srcem.

Sve zavisi kako ćemo shvatiti slogan da je Vojvodina srce Srbije, a ona to može da bude u boljem smislu reči – a može i u onom drugom smislu. A svi znamo šta je bilo sa Kosovom – muka je to više i pominjati i neka se time bavi Ćosić i oni koji vole da krste jariće i da se ne mešaju u svoj posao. A u Vojvodini slučajno ne živi samo jedan narod već desetina naroda – a autonomija je i ustavna i istorijska kategorija s kojom valja opreznije baratati.

Ustavni sud je povukao neustavan potez – a tako nešto se ne događa u ozbiljnim zemljama. Kod nas je sve moguće, osim razumnog promišljanja u situaciji u kojoj smo ne od juče.

Epoha nikada nije ni nastala.

Otkad smo počeli da se dogovaramo za temu ove tribine i kada smo došli do pitanja da li je jedna epoha završena, ja o tome naravno neprekidno razmišljam. Mislim da bi najtačnije bilo da kažem da jedna epoha nikada nije ni nastala. I to ne kažem zato što sam neki namćor i što sam nihilista i što mi ništa nije dobro i što me ništa ne zadovoljava, nego to kažem zbog toga što, to slušaoci Peščanika znaju, nikada ne polazim od političke istorije. Politička istorija, to je ono što učimo u školi, to je taj brzi tok istorije, to, kako ga zovu, kratko vreme. To je taj niz političkih događaja, ali on nas zbunjuje, kao što je sad Ceca rekla, hapsimo jednog, drugog, afera jedna, druga i stalno se stiće utisak da se nešto dešava. I mi stalno imamo utisak da je naša istorija prebogata i vrlo često možete da čujete da se kaže da mi proizvodimo više istorije nego što možemo da svarimo. Sa tim se nikad nisam slagala zbog toga što sam uvek polazila, dakle ne od političke, ne od te površinske istorije, već sam se trudila da stignem u što dublje slojeve prošlosti i da se bavim onim što su francuski istoričari nazvali ‘procesu dugog trajanja’.

To su dubinski procesi, to je taj spori ritam istorije koji se dešava ispod ove površine koju mi vidimo. I ono o čemu ću danas govoriti jesu upravo ti procesi dugog trajanja. Proveravaću